USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2021/1684

ze dne 29. dubna 2021

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu osmého, devátého, desátého a jedenáctého Evropského rozvojového fondu na rozpočtový rok 2019

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu osmého, devátého, desátého a jedenáctého Evropského rozvojového fondu na rozpočtový rok 2019,

— s ohledem na odpovědi Komise na písemné otázky položené komisařce Urpilainenové pro slyšení před výborem CONT dne 1. prosince 2020;

— s ohledem na článek 99 a čl. 100 třetí odrážku a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na stanovisko Výboru pro rozvoj,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0095/2021),

A. vzhledem k tomu, že Komise plně podporuje řízení Evropského rozvojového fondu (dále jen „ERF“) a nese konečnou odpovědnost za legalitu a správnost operací ERF a za dohled nad procesem účetního výkaznictví ERF;

B. vzhledem k tomu, že Parlament bude moci řádně vykonávat svou úlohu orgánu příslušného k udělení absolutoria pouze tehdy, bude-li jej Komise pravidelně a komplexně informovat a bude-li dostávat podrobné informace o projektech financovaných z ERF a jejich příjemcích;

C. vzhledem k tomu, že oproti jiným rozvojovým nástrojům není Parlament zapojen do tvorby a přidělování zdrojů ERF;

D. vzhledem k tomu, že účinné předběžné podmínky a pravidelné kontroly jsou klíčovými prvky pro zajištění účinnosti a řádného finančního řízení ERF;

E. vzhledem k tomu, že je zásadní zajistit, aby byla rozvojová pomoc využívána v souladu s původním účelem, tedy omezit a nakonec i vymýtit chudobu, jak je stanoven v článku 208 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), s patřičným zřetelem k zásadám účinnosti pomoci a rozvoje;

F. vzhledem k tomu, že evropská rozvojová pomoc a veřejné investice by měly prosazovat společné priority a politické cíle, včetně vymýcení chudoby, opatření týkajících se klimatu a životního prostředí, hospodářské a obchodní politiky a řízení migrace, a měly by být také v plném souladu se zásadami v oblasti základních lidských práv, demokracie a řádné správy věcí veřejných;

G. vzhledem k tomu, že 17 cílů udržitelného rozvoje je hlavními cíli, o jejichž splnění je třeba v rámci nástrojů pro spolupráci usilovat ve veřejném i soukromém sektoru;

H. vzhledem k tomu, že existence transparentního, inkluzivního a účinného participativního politického procesu je předpokladem udržitelného rozvoje;

I. vzhledem k tomu, že udržitelnost má zásadní význam pro dosažení stanovených cílů a výsledků, a zejména dlouhodobých přínosů rozvojové pomoci;

J. vzhledem k tomu, že sladění rozvojové spolupráce Unie s vlastními rozvojovými prioritami partnerských zemí by mělo být vždy respektováno a je klíčovým prvkem Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 (Agenda pro udržitelný rozvoj 2030); vzhledem k tomu, že kulturní a jazyková spřízněnost mezi členskými státy a partnerskými zeměmi může podpořit dodržování cílů udržitelného rozvoje stanovených v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030;

K. vzhledem k tomu, že soudržnost a doplňkovost jednotlivých vnějších politik by měla být pozorně sledována, zejména pokud se několik z nich provádí v jedné partnerské zemi, s cílem podpořit spolupráci mezi veřejným a soukromým sektorem, součinnost a kompromisy mezi existujícími politikami a vyvarovat se co nejvíce zbytečné administrativní zátěže;

L. vzhledem k tomu, že Komise nese konečnou odpovědnost za legalitu a správnost operací, na nichž se zakládá účetní závěrka ERF, a za dohled nad procesem finančního monitorování a výkaznictví ERF;

M. vzhledem k tomu, že standardizace komunikačních kanálů mezi partnerskými zeměmi, subjekty financovanými z ERF a Unie by usnadnila monitorovací činnost Komise;

N. vzhledem k tomu, že vnější zásahy Unie jsou prováděny prostřednictvím mezinárodních organizací, které buď využívají finanční prostředky Unie, nebo projekty společně s Unií spolufinancují, což vede k výzvám v oblasti dohledu a správy;

O. vzhledem k tomu, že rozpočtová podpora udržitelného rozvoje sice hraje klíčovou úlohu při řízení změn a řešení hlavních výzev v oblasti rozvoje, představuje však značné riziko v oblasti správy věcí veřejných a měla by být poskytována pouze v případě, kdy je přijímající stát schopen prokázat dostatečnou úroveň transparentnosti, odpovědnosti, dodržování zásad právního státu a lidských práv před tím, než rozpočtovou podporu obdrží, a následně se podrobí důkladným kontrolám ex post;

P. vzhledem k tomu, že podpora transparentnosti a boje proti korupci a podvodům jsou klíčem k úspěchu operací Unie v oblasti rozpočtové podpory;

Q. vzhledem k tomu, že podpora Unie v oblasti veřejné správy je důležitou součástí rozvojové pomoci při dosahování účinných reforem v oblasti správy věcí veřejných;

Prohlášení o věrohodnosti

Finanční plnění a provádění projektů Evropských rozvojových fondů (8.–11. ERF) v roce 2019

1. konstatuje, že z hlediska prostředků na platby představuje 11. ERF 45,5 % portfolia Generálního ředitelství Komise pro mezinárodní partnerství (GŘ INTPA) v roce 2019; konstatuje, že prostředky na závazky ERF dosáhly v roce 2019 částky 3 986 milionů EUR a přiblížily se tak ročnímu cíli, jehož výše byla stanovena na 4 057 milionů EUR (98,25 % ročního cíle ve srovnání se 109,3 % v roce 2018); konstatuje, že prostředky na platby dosáhly 3 910 milionů EUR, což představuje míru čerpání ve výši 88,9 % cíle stanoveného na 4 057 milionů EUR (v roce 2018 činila výše čerpání 98,2 %); dále konstatuje, že prostředky na závazky Evropské investiční banky (EIB) dosáhly v roce 2019 výše 156 milionů EUR, přičemž se všechny týkaly investičního nástroje, zatímco prostředky na platby EIB činily v témže roce 40 milionů EUR a rovněž se všechny týkaly investičního nástroje;

2. vítá soustavné úsilí GŘ INTPA o snížení objemu starého předběžného financování a starých nevypořádaných závazků o cílovou hodnotu 25 %; konstatuje, že GŘ INTPA překročilo cíl snížením starého předběžného financování v případě ERF o 37 % (40 % v ostatních oblastech pomoci) a o 36 % u starých nevypořádaných závazků ERF (35 % v ostatních oblastech pomoci);

3. konstatuje, že GŘ INTPA splnilo svůj cíl a podíl starých smluv se skončenou platností v případě ERF nepřesáhl 15 %, což je skromný pokrok ve srovnání s rokem 2017, kdy činil 17 %; konstatuje, že v celé své oblasti působnosti dosáhlo GŘ INTPA podílu ve výši 13 %; konstatuje, že zlepšení jsou výsledkem zavedení nových postupů platných od září 2017;

4. bere na vědomí ukončení operací 8. ERF a záměr Komise ukončit operace 9. ERF do konce roku 2020; vyzývá Komisi, aby orgán příslušný k udělení absolutoria informovala o dosažení tohoto záměru;

Spolehlivost účetní závěrky

5. vítá skutečnost, že Účetní dvůr ve své výroční zprávě o činnostech financovaných z osmého, devátého, desátého a jedenáctého Evropského rozvojového fondu na rozpočtový rok 2019 dospěl k závěru, že roční účetní závěrka za rozpočtový rok, který skončil dne 31. prosince 2019, ve všech významných ohledech věrně zobrazuje finanční situaci Evropských rozvojových fondů a že výsledky jejich operací, peněžních toků a změn v čistých aktivech za daný rok jsou v souladu s ustanoveními finančního nařízení Rady (EU) 2018/1877 ([1]) (finančního nařízení o ERF) a s účetními pravidly, která přijal účetní;

([1]) Nařízení Rady (EU) 2018/1877 ze dne 26. listopadu 2018 o finančním nařízení pro 11. Evropský rozvojový fond a o zrušení nařízení (EU) 2015/323 (Úř. věst. L 307, 3.12.2018, s. 1).

Legalita a správnost operací, na nichž se zakládá účetní závěrka

6. vítá výrok Účetního dvora, podle něhož jsou příjmy, na nichž se zakládá účetní závěrka za rozpočtový rok 2019, ve všech významných ohledech legální a správné;

7. vyjadřuje znepokojení nad záporným výrokem Účetního dvora o legalitě a správnosti výdajů v důsledku skutečnosti, že výdaje schválené v účetní závěrce za rozpočtový rok, který skončil dne 31. prosince 2019, jsou ve významném rozsahu zatíženy chybami;

8. je znepokojen tím, že odhadovaná míra chyb přesáhla práh významnosti a že zatíženo chybami bylo 3,5 % výdajů osmého, devátého, desátého a jedenáctého ERF (ve srovnání s 5,2 % v roce 2018, 4,5 % v roce 2017, 3,3 % v roce 2016, 3,8 % v roce 2014 a 2015, 3,4 % v roce 2013 a 3 % v roce 2012); konstatuje, že rostoucí trend odhadované míry chyb se dočasně zastavil; očekává nicméně, že Komise bude reflektovat základní příčiny jednotlivých záporných výroků a podnikne veškeré kroky nezbytné k dalšímu snížení odhadované míry chyb;

9. konstatuje, na základě odpovědi Komise na závěr Účetního dvora, že největší část chyb se týká výdajů, které nevznikly, a že, jak se ukázalo v minulosti, většina těchto výdajů může vzniknout později; vyzývá Komisi, aby provedla důkladné kontroly s cílem co nejdůkladněji napravit chyby;

10. zdůrazňuje, že ze 126 platebních operací, které Účetní dvůr kontroloval, bylo 37 (29 %) zatíženo chybami; konstatuje, že 28 chyb vyčíslil Účetní dvůr a upravil je o výsledky studie míry zbytkových chyb z roku 2019, kterou provedla Komise, což vedlo k odhadované míře chyb ve výši 3,5 %;

11. připomíná, že typologie zjištěných chyb je podobná jako v předchozích letech, konkrétně výdaje, které nevznikly (43,6 % oproti 22,7 % v roce 2018), závažné nedodržení pravidel pro zadávání veřejných zakázek (22,1 % oproti 27,1 % v roce 2018), nezpůsobilé výdaje (12,7 % oproti 4,3 % v roce 2018), míra zbytkových chyb upravená podle studie GŘ INTPA (9,6 % oproti 5,4 % v roce 2018), výdaje mimo prováděcí období (6,1 %) a absence nezbytných podkladů (5,9 %);

12. je hluboce znepokojen opakujícím se charakterem těchto chyb; konstatuje, že Komise zahrnula zjištění Účetního dvora do své analýzy na podporu strategie kontroly a monitorování na období 2020–2024 přijaté v červnu 2020, jejímž výsledkem byl strategický cíl konkrétně zaměřený na tyto chyby; vybízí Komisi, aby orgánu příslušnému k udělení absolutoria podala zprávu o tom, jak se jí daří tento strategický cíl plnit, a to z hlediska výsledků nebo ukazatelů výsledků;

13. souhlasí s Účetním dvorem, že kontroly prováděné v zahraničí jsou stále nedostatečné;

14. vyjadřuje politování nad tím, že stejně jako v předchozích letech se Komise dopustila více chyb v operacích týkajících se odhadů, grantů, dohod o příspěvcích uzavřených s mezinárodními organizacemi a pověřovacích dohod uzavřených s agenturami pro spolupráci členských států EU;

15. vyjadřuje hluboké politování nad tím, že nejsou přijímána další opatření ke zvýšení kontrol ex ante;

Transparentnost a účinnost systémů monitorování a věrohodnosti

16. se znepokojením konstatuje, že v případě 9 plateb z 28 (tj. ve 32 % případů) měla Komise dostatek informací k tomu, aby chybám předešla nebo je odhalila a opravila ještě před přijetím výdajů; vyzývá Komisi, aby podstatně zlepšila své postupy pro ověřování legality a správnosti operací a aby zajistila, že na ně budou navazovat řádná následná opatření; s politováním konstatuje, že toto nedostatečné ověřování je podobné jako v předchozích letech;

17. domnívá se, že kontrolní činnosti budou účinnější, pokud budou informace poskytované Komisí předem a pravidelně zveřejňovány a sdíleny s orgánem příslušným k udělení absolutoria;

18. připomíná zjištění Účetního dvora, že Komise a její prováděcí partneři učinili více chyb v případě transakcí souvisejících s programovými odhady, granty, dohodami o příspěvcích s mezinárodními organizacemi a pověřovacími dohodami s agenturami členských států pro spolupráci, než v případě jiných forem podpory (jako jsou stavební práce, zakázky na dodávky a služby); poznamenává, že ze 65 operací tohoto typu kontrolovaných Účetním dvorem, bylo 25 (38 %) zatíženo vyčíslitelnými chybami, které představovaly 71,7 % odhadované míry chyb; vyzývá Komisi, aby zveřejnila úplné, aktuální a podrobné informace o financovaných projektech a přijímajících subjektech, posílila svůj přístup založený na posouzení rizik a investovala do kontrolní kapacity v oblastech, které jsou nejvíce náchylné k chybám;

19. vyzývá Komisi, aby pokročila s předem stanoveným formátem pro komunikaci mezi partnerskými zeměmi, příjemci prostředků z ERF a Unie s cílem snížit počet chyb zjištěných Účetním dvorem;

20. je znepokojen připomínkou Účetního dvora, stejně jako v předchozích letech, že četnost zjištěných chyb, včetně některých chyb obsažených v konečných výkazech, které byly předmětem externích auditů ex ante a ověřování výdajů, poukazuje na nedostatky v těchto kontrolách; se znepokojením konstatuje, že to je problematické nejen z hlediska účinnosti kontrol, ale také z hlediska účinnosti řídicího a kontrolního systému, protože provedené kontroly chybám nezabránily ani je nenapravily; znovu opakuje své očekávání, že kontrolní systém bude přísnější, a vyzývá GŘ INTPA, aby pokračovalo v úsilí o lepší posuzování účinnosti i účelnosti svého kontrolního systému tím, že pro obě oblasti určí klíčové ukazatele výkonnosti, stanoví realistické a ambiciózní cíle a bude svůj kontrolní systém monitorovat a zlepšovat; dále vyzývá Komisi, aby zřídila platformu pro projekty financované z ERF podle jednotlivých zemí, zejména pokud jde o konečné příjemce a obecné a specifické účely každého projektu a především o jejich praktické výsledky, pokud jde o kýžené zvýšení ukazatelů rozvoje;

21. bere na vědomí osmou studii GŘ INTPA o míře zbytkových chyb, jež dospěla k výsledku, že míra zbytkových chyb činila 1,13 %, (oproti 0,85 % v roce 2018), což je pod 2% prahem významnosti stanoveným Komisí; bere na vědomí připomínku Účetního dvora, že míru zbytkových chyb zkreslují čtyři hlavní faktory, což přispívá k podhodnocení míry zbytkových chyb, a to nedostatečné pokrytí některých aspektů zadávacích řízení, velmi nízký počet kontrol na místě v zemi realizace projektu, což se považuje za nedostatečné k odhalení chyb, které nejsou zjevné v dokumentech, metoda stanovení míry zbytkových chyb, která vede k míře, jež nutně neodráží skutečné zbytkové chyby, a možné nadměrné spoléhání na předchozí kontrolní činnosti, což je v rozporu s účelem studie o míře zbytkových chyb, jež se snaží zjišťovat právě ty chyby, které nebyly odhaleny v rámci kontrol; vyzývá GŘ INTPA, aby se stejně jako v předchozích letech spojilo s Účetním dvorem a řešilo tyto otázky prostřednictvím aktualizace metodiky a důkladnějšího provedení studie o míře zbytkových chyb v následujícím roce;

22. se znepokojením bere na vědomí prohlášení Účetního dvora, že absence výhrad ve výroční zprávě o činnosti za rok 2019 je neopodstatněná; dále bere na vědomí úvahu Účetního dvora, že k tomu dochází částečně z důvodu omezení studie o míře zbytkových chyb a částečně kvůli zavedení „pravidla de minimis“, které uvádí, že výhrada není nutná, pokud by jednotlivá výdajová oblast, na niž by se vztahovala, představovala méně než 5 % celkových prostředků na platby a její finanční dopad by nepřesáhl 5 milionů EUR; v důsledku toho se výhrady již nevyskytují v některých případech, v nichž byly vzneseny v předchozích letech, i když odpovídající rizika přetrvávají a chyby zůstávají stejné; připomíná, že výhrada je klíčovým prvkem ve struktuře zodpovědnosti, a je tudíž nástrojem prevence a transparentnosti ve struktuře řetězce GŘ INTPA pro zajišťování věrohodnosti, který odráží přetrvávající výzvy nebo zbývající či opakující se nedostatky, s nimiž se potýká ústředí nebo delegace Unie;

23. poznamenává, že v roce 2019 nebyly vzneseny žádné výhrady, mimo jiné kvůli tomu, že byla uplatňována prahová hodnota „de minimis“; dále konstatuje, že GŘ INTPA začlenilo neprovedená opatření na základě výhrad vyjádřených ve výročních zprávách o činnosti z předchozích let do jednoho akčního plánu s cílem posílit kontrolní systém, přičemž věnovala zvláštní pozornost vysoce rizikovým oblastem, jako jsou granty v přímém a nepřímém řízení, odhady programů v nepřímém řízení s přijímajícími zeměmi, nepřímé řízení se třetími organizacemi a průřezové akce;

24. poznamenává, že v roce 2019 probíhalo 19 vyšetřování týkajících se podvodů, což je stejný počet jako v roce 2018;

25. vítá aktualizaci strategie GŘ INTPA pro boj proti podvodům v roce 2019 s cílem zdůraznit úlohu systému včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů (EDES) jakožto nástroje pro trestání podvodů a vybízí GŘ INTPA, aby nadále zvyšovalo povědomí svých zaměstnanců o tomto systému a úzce spolupracovalo s generálním ředitelstvím Komise pro rozpočet a komisí EDES při oznamování případů k registraci v systému EDES, zejména po uzavření 19 probíhajících vyšetřování týkajících se podvodů;

26. s uspokojením bere na vědomí pokračující snahu Spojeného království hradit veškeré své závazky podle stávajícího víceletého finančního rámce a předchozích finančních výhledů, jako by bylo stále členským státem, jak je uvedeno v Dohodě o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen „dohoda o vystoupení“); dále připomíná, že v dohodě o vystoupení se uvádí, že Spojené království zůstane smluvní stranou ERF až do uzavření 11. ERF a všech předchozích neuzavřených ERF a bude v tomto ohledu plnit stejné povinnosti podle vnitřní dohody, kterou byl zřízen, jako členské státy, jakož i povinnosti vyplývající z předchozích ERF až do jejich uzavření, a že se Spojené království může, aniž by disponovalo volebním právem, účastnit výboru ERF jako pozorovatel;

27. zdůrazňuje, že je třeba dostát všem závazkům Unie v oblasti financování rozvoje; vyzývá Komisi, aby se vrátila ke své dřívější praxi, kdy připravovala výroční zprávy o odpovědnosti s cílem zajistit transparentnost a účinnost výdajů Unie, a aby se v těchto zprávách zaměřovala spíše na pokrok při plnění základních cílů, k nimž se Unie zavázala, než na technické podrobnosti;

Spolupráce s mezinárodními organizacemi, rozvojovými agenturami Unie a nevládními organizacemi

28. konstatuje, že poté, co v roce 2018 vstoupilo v platnost finanční nařízení, byla dne 17. dubna 2019 přijata revidovaná metodika posuzování pilířů; vítá nové povinné pilíře, které byly do posouzení doplněny, konkrétně pilíř 7: vyloučení z přístupu k financování, 8. pilíř: zveřejňování informací o příjemcích finančních prostředků a 9. pilíř: ochrana osobních údajů; vítá skutečnost, že všem subjektům posuzovaným v rámci pilíře byl oznámen požadavek provést doplňkové posouzení nových pilířů a cíl, aby byly dokončeny do konce roku 2020; vyzývá Komisi, aby orgán příslušný k udělení absolutoria informovala o postupu provádění těchto doporučení a výsledcích;

29. konstatuje, že Komise vydala nové hodnotící zprávy týkající se pilířů pro osm subjektů, čtyři mezinárodní organizace a čtyři národní agentury, a vítá skutečnost, že výsledek byl ve většině případů pozitivní a že byly v případě potřeby provedeny plány na zlepšení; zdůrazňuje, že je důležité řádně provádět předběžná posouzení pilířů, a to jak z hlediska kvalitativního plnění očekávaných výsledků souvisejících s rozvojem, tak z hlediska ochrany finančních zájmů Unie;

30. vítá skutečnost, že evropské rozvojové fondy (ERF), nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI) a další nástroje byly nahrazeny *Nástrojem pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci* (NDICI), protože tento nový finanční nástroj umožňuje rozpočtovou kontrolu ze strany Evropského parlamentu a podporuje širší úsilí o společnou tvorbu politik vůči třetím zemím; zdůrazňuje, že důležitým cílem společného přístupu musí být mnohem účinnější soudržnost politik ve prospěch rozvoje; zdůrazňuje, že v zájmu dosažení cílů účinnosti pomoci je třeba vyvinout ještě větší úsilí o dodržování zásad soudržnosti politik ve prospěch rozvoje, zejména pokud jde o politiku Unie v oblasti obchodu, zemědělství, rybolovu, životního prostředí, klimatu, migrace a zahraniční a bezpečnostní politiky; vyzývá k systematickému řešení problémů, které byly zjištěny v oblasti soudržnosti politik ve prospěch rozvoje v souvislosti s posuzováním dopadů, konzultacemi mezi útvary a prováděcími a monitorovacími opatření s cílem přispět k tomu, aby Unie účinněji plnila cíle své rozvojové politiky v souladu s článkem 208 SFEU; v této souvislosti opakuje svou výzvu k provedení hloubkové analýzy dopadu dohod o hospodářském partnerství na místní hospodářství a obchod v rámci regionu s cílem řešit obavy týkající se jejich provádění, pokud jde o regionální integraci a industrializaci;

31. opakuje, že je nezbytné zajistit v souladu se stávajícími právními předpisy Unie plnou transparentnost a přístup k údajům o projektech prováděných mezinárodními organizacemi a organizacemi občanské společnosti a rovněž stanovit jasná pravidla pro kontrolu a monitorování;

32. zdůrazňuje, že subjekty pověřené čerpáním finančních prostředků Unie musí obecně dodržovat zásady řádného finančního řízení a transparentnosti; zdůrazňuje, že každý subjekt musí plně přispívat k ochraně finančních zájmů Unie a jako podmínku pro získání těchto prostředků musí udělit nezbytná práva a potřebný přístup příslušné schvalující osobě, Účetnímu dvoru a Evropskému úřadu pro boj proti podvodům; v této souvislosti bere na vědomí obtíže, s nimiž se Účetní dvůr potýká při získávání víz pro řádně ohlášené a plánované návštěvy projektů na místě v Burundi, a z toho vyplývající omezení pro Účetní dvůr; vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ), aby tuto otázku vznesly a připomněly svým protějškům v Burundi jejich povinnosti jakožto příjemců finančních prostředků Unie;

33. domnívá se, že je stále zapotřebí, aby existoval systematičtější přístup k informování o činnostech financovaných z grantů Unie za účelem zvýšení viditelnosti Unie a posílení transparentnosti, odpovědnosti a dodržování lidských práv v rámci řetězce financování; vyzývá Komisi, aby do rámcových dohod začlenila povinnost vedoucí agentury zajistit viditelnost Unie u projektů financovaných větším počtem dárců; vyzývá Komisi, aby prováděla namátkové kontroly na místě i několik let po dokončení spolufinancovaných projektů s cílem ověřit trvalý dopad zásahů ERF a podniknout nezbytné kroky k zajištění dlouhodobého přínosu jeho operací;

Rozpočtová podpora EU

34. konstatuje, že příspěvek ERF na činnosti rozpočtové podpory dosáhl v roce 2019 výše 790,3 milionu EUR (oproti 881,9 milionu EUR v roce 2018), z čehož 366,8 milionu EUR představovalo nové závazky (oproti 858,6 milionu EUR v roce 2018), se zeměpisným pokrytím 55 partnerských zemí, což představuje 82 smluv o rozpočtové podpoře (o 14 méně než v roce 2018); konstatuje, že v případě zámořských zemí a území bylo prostřednictvím ERF vyplaceno 70,0 milionu EUR (oproti 92,9 milionu EUR v roce 2018) pro 12 zemí, což představuje 13 smluv o rozpočtové podpoře;

35. s uspokojením konstatuje, že subsaharská Afrika je stále největším příjemcem rozpočtové podpory s podílem 36 %; se znepokojením konstatuje, že podíl zemí s nízkými příjmy klesl na 32 % (ve srovnání s 38 % v roce 2018) a že největšími příjemci rozpočtové podpory jsou země s nižšími středními příjmy, které představují 47 % celkových stávajících prostředků na závazky;

36. připomíná, že cílem rozpočtové podpory je posílení partnerství s partnerskými zeměmi Unie, podpora udržitelného rozvoje, vymýcení chudoby, snížení nerovností a upevnění míru a demokracie, což v konečném důsledku přispěje k dosažení cílů udržitelného rozvoje; konstatuje, že rozpočtová podpora Unie se řídí mezinárodními závazky v oblasti účinnosti rozvoje, které byly přijaty v Pusanu, jako je vlastní odpovědnost partnerských zemí, zaměření na výsledky, inkluzivnost a odpovědnost; zdůrazňuje, že rozpočtová podpora přispívá také k boji proti korupci a podvodům, neboť podporuje transparentnost a řádnou správu věcí veřejných;

37. poznamenává, že co se týče relativního příspěvku k cílům udržitelného rozvoje, programy na podporu rozpočtu silně přispívají k cíli udržitelného rozvoje č. 16 (mír, spravedlnost a řízení), cíli udržitelného rozvoje č. 17 (partnerství), cíli udržitelného rozvoje č. 5 (rovnost žen a mužů) a cíli udržitelného rozvoje č. 1 (vymýcení chudoby); vítá silné vícerozměrné zaměření programů rozpočtové podpory a domnívá se, že by měly podporovat podnikání a soukromou iniciativu jakožto hnací sílu hospodářského a sociálního rozvoje, jak to požaduje cíl udržitelného rozvoje č. 9 (budování odolné infrastruktury, podpora inkluzivní a udržitelné industrializace a podpora inovací) a č. 17 (posílení způsobů provádění a oživení globálního partnerství pro udržitelný rozvoj));

38. poznamenává, že v afrických, karibských a tichomořských zemích a v zámořských zemích a územích jsou prostředky vypláceny zejména formou pevných tranší, jako tomu bylo v minulých letech; domnívá se však, že variabilní tranše by mohly přispět k prohloubení politického dialogu s partnerskými zeměmi o hlavních reformách, které je třeba provést;

39. opět však vyzývá GŘ INTPA, aby ve svém politickém dialogu důsledně posuzovalo rizika spojená s vyhýbáním se daňovým povinnostem a daňovými úniky ze strany právnických osob a s nezákonnými finančními toky, která postihují zejména rozvojové země; vybízí GŘ INTPA, aby posoudilo fiskální dopad a pomohlo stanovit cílené investiční cíle;

40. domnívá se, že posouzení potřeb v souvislosti s programováním nástroje NDICI by mělo zohledňovat dluhovou situaci jednotlivých zemí a způsob, jakým tato situace ovlivňuje možnosti plnění cílů udržitelného rozvoje; zdůrazňuje, že je třeba, aby dárci upřednostňovali financování prostřednictvím grantů jako standardní možnost, zejména v případě nejméně rozvinutých zemí, a aby se neuchylovali ke kombinování zdrojů financování, zárukám nebo jakýmkoli úvěrům, neboť ty by mohly oproti grantům zvýšit dluhovou zátěž; naléhavě žádá Unii a členské státy, aby jako první krok a nad rámec přislíbeného dluhového moratoria připravily novou iniciativu na odpuštění dluhu vysoce zadlužených chudých zemí; v obecnější rovině vyzývá k vytvoření mnohostranného mechanismu restrukturalizace dluhu s cílem řešit dopad krize a finanční požadavky Agendy pro udržitelný rozvoj 2030;

Výkonnost

41. vítá výsledky, jichž bylo dosaženo, pokud jde o záměr veřejných politik podporujících začlenění podporovat sdílený růst a pomáhat řešit sociální nebo zeměpisné rozdíly (cíl udržitelného rozvoje č. 10), kde statistiky ukazují, že podíl příjmů nejchudších 40 % obyvatel v zemích, které dostávají rozpočtovou podporu Unie, se v letech 2004 až 2019 zvýšil z 15,6 % na 17,4 % hrubého národního důchodu, zatímco v jiných rozvojových nebo rozvíjejících se zemích se mírně snížil; domnívá se rovněž, že je nezbytné zvyšovat povědomí místních zúčastněných stran o rostoucím významu soukromých partnerů v hospodářském, sociálním a územním rozvoji;

42. bere na vědomí, že Komise ve svých pokynech pro programování nástroje NDICI klade důraz na cíle udržitelného rozvoje, intenzivnější spolupráci s místními partnery a konzultace v terénu, a se zájmem očekává, že se tyto pokyny v plném rozsahu promítnou do programů tak, aby nástroj NDICI aktivně přispíval k dosahování cílů udržitelného rozvoje a plnému provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030; vyzývá k řádnému provádění horizontálních výdajových cílů stanovených v nástroji NDICI a k podávání zpráv o těchto cílech, zejména pokud jde o cíl výdajů souvisejících s biologickou rozmanitostí, který není samostatným cílem nástroje NDICI, ale má přispět k celkovému cíli víceletého finančního rámce na období 2021–2027 v oblasti biologické rozmanitosti, přičemž záměrem je přidělit v roce 2024 na cíle v oblasti biologické rozmanitosti 7,5 % ročních výdajů a v letech 2026 a 2027 10 % ročních výdajů;

43. vítá výsledky, jichž Unie dosáhla díky příspěvku Unie k cíli udržitelného rozvoje č. 16 ve snaze o kontrolu korupce, kde celosvětové ukazatele správy ukazují, že země, které dostávají rozpočtovou podporu, dosahují lepších výsledků při kontrole korupce než jiné rozvojové nebo rozvíjející se země (v roce 2019 činilo průměrné hodnocení –0,35 ve srovnání s –0,56 v případě ostatních zemí) a tendence je v průběhu času vzestupná (od –0,50 v roce 2005);

44. vítá výsledky dosažené mobilizací domácích příjmů jako součást příspěvku Unie k cíli udržitelného rozvoje č. 17 (partnerství), kdy podle údajů Mezinárodního měnového fondu africké země, v nichž Komise zavedla ukazatele mobilizace domácích příjmů jako součást programů rozpočtové podpory, zaznamenaly zvýšení poměru zdanění k hrubému domácímu produktu o 2 procentní body;

45. vyzývá k důkladnému sledování a svědomitému politickému dialogu s partnerskými zeměmi, pokud jde o cíle, pokrok směrem k dohodnutým výsledkům a ukazatele výkonnosti; opětovně připomíná Komisi, aby lépe definovala a měřila očekávaný dopad na rozvoj, a zejména aby zlepšila kontrolní mechanismus s ohledem na jednání přijímajícího státu, pokud jde o korupci, dodržování lidských práv, řádnou správu věcí veřejných a demokracii; trvá na tom, že do tohoto strategického dialogu je třeba zapojit soukromý sektor; je i nadále hluboce znepokojen tím, jak může být využívána rozpočtová podpora v přijímajících zemích, kde neexistuje žádná nebo jen omezená demokratická kontrola;

46. opakuje svou výzvu Komisi, aby provedla hodnocení dlouhodobých probíhajících projektů financovaných z ERF v jednotlivých zemích s cílem prokázat skutečný dopad investic Unie prováděných po celá desetiletí i způsob, jakým účinně napomohly hospodářskému, sociálnímu a udržitelnému rozvoji přijímajících zemí; vyzývá Komisi, aby v budoucnu omezila nebo ukončila financování neúčinných projektů;

47. lituje skutečnosti, že Účetní dvůr nezahrnul výkonnost ERF do kapitoly 6 své zprávy o výkonnosti rozpočtu EU nazvané „Globální Evropa“; vítá začlenění odstavce o výkonnosti ERF do zprávy Účetního dvora; konstatuje, že tato zpráva obsahuje jednotlivé připomínky k projektům; se znepokojením bere na vědomí zjištění Účetního dvora, že v některých případech došlo k ohrožení účinnosti a účelnosti zjištěných opatření; žádá Komisi, aby prověřila jednotlivé projekty sledované Účetním dvorem a podnikla kroky s cílem chránit zamýšlené výsledky těchto opatření a finanční zájmy Unie; vyzývá Účetní dvůr, aby se zaměřoval i na výkonnost ERF;

48. se znepokojením bere na vědomí závěr Účetního dvora ve zvláštní zprávě č. 14/2020 nazvané „Rozvojová pomoc EU pro Keňu“, a sice že programování jedenáctého ERF dostatečně neprokazuje, že je pomoc směřována tam, kde může nejvíce přispět ke snížení chudoby; konstatuje zejména, že finanční prostředky byly rozloženy do mnoha oblastí a nebylo jasné, jak by pomoc mohla dosáhnout kritického množství umožňujícího docílit významných výsledků; bere na vědomí doporučení Účetního dvora, aby Komise a ESVČ posoudily, zda je pravděpodobné, že částky přidělené jednotlivým ústředním odvětvím mohou dosáhnout kritického množství dostatečného k docílení významných výsledků, a aby vysvětlily, jak k tomu dojde; bere na vědomí, že Komise a ESVČ toto doporučení přijaly;

49. vyjadřuje politování nad závěrem Účetního dvora, že proces přidělování finančních prostředků Keni nezahrnoval konkrétní posouzení překážek a cílů této země v oblasti rozvoje; bere na vědomí odpověď Komise a ESVČ, že o výši finančních prostředků bylo rozhodnuto na základě složených ukazatelů, které posuzovaly mnoho potřeb a aspektů výkonnosti týkajících se Keni; bere na vědomí, že Účetní dvůr vydal doporučení, v němž Komisi a ESVČ vyzval, aby přezkoumaly metodu Unie pro přidělování finančních prostředků mezi africké, karibské a tichomořské země, případně se zapojením Parlamentu, Rady a členských států, a vítá skutečnost, že Komise a ESVČ toto doporučení přijaly; konstatuje, že Komise a ESVČ nepřijaly druhou část doporučení, která je vyzývala, aby zavedly zvláštní podmínky pro stanovení jasné vazby mezi finančními příděly a předchozími výsledky země a závazky vlády ke strukturálním reformám;

50. je zklamán tím, že Účetní dvůr ve své zvláštní zprávě o rozvojové pomoci Unie pro Keňu neprojevil řádné pochopení hlavního cíle rozvojové politiky Unie v oblasti snižování chudoby a ani nevzal na vědomí existenci Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030, a dále je zklamán chybnými závěry vyplývajícími z těchto závažných opomenutí; připomíná, že podle organizace FAO produkují drobní rodinní zemědělci 80 % světových potravin; v tomto ohledu je znepokojen postojem Účetního dvora týkající se podstatné části podpory Unie poskytované keňským zemědělským společenstvím v oblastech s vyprahlou a polovyprahlou půdou a drobným zemědělcům a výzvou Účetního dvora k další industrializaci místního zemědělsko-potravinářského odvětví, neboť by to mohlo ohrozit potravinové zabezpečení a způsob života těchto společenství;

51. je obzvláště znepokojen případem silnice z Mombasy do Nairobi financované prostřednictvím svěřenského fondu pro infrastrukturu EU–Afrika (EUTF), což je nástroj Unie, který kombinuje dárcovské příspěvky z rozpočtu ERF, několika členských států a EIB; připomíná, že více než 100 rodin bylo násilně vystěhováno ze svých domovů ležících podél silnice, aby mohly být zahájeny stavební práce na tomto projektu, a že EIB obdržela více než 500 stížností týkajících se porušování lidských práv pouze v souvislosti s tímto projektem, včetně nuceného vystěhovávání ozbrojenými policejními silami; vyzývá k pozastavení tohoto projektu, dokud nebude provedeno řádné posouzení dopadu na lidská práva; zdůrazňuje, že tento příklad odráží nedávno oznámené nedostatky mechanismů kombinování zdrojů financování a záručních mechanismů, pokud jde o jejich příspěvek k plnění cílů udržitelného rozvoje nebo k provádění Pařížské dohody o klimatu a prokázání finanční doplňkovosti;

52. vyzývá Komisi, aby vybízela mezinárodní instituce, zejména v případě spolufinancovaných iniciativ a iniciativ zahrnujících více dárců, aby sblížily své rámce pro řízení výsledků s Unií;

53. domnívá se, že hlavní osou spolupráce při řízení plánovaných projektů delegací Unie by mělo být větší zaměření na místní malé a střední podniky, soukromý sektor a organizace občanské společnosti; zdůrazňuje, že s ohledem na nedostatek finančních prostředků potřebných ke splnění ambiciózních cílů v oblasti udržitelného rozvoje musí klíčovou úlohu při rozvoji místního hospodářství sehrát strategický dialog se soukromým sektorem a organizacemi občanské společnosti;

54. domnívá se, že má-li se zajistit lepší komunikace mezi Komisí, Parlamentem a členskými státy, pokud jde o provádění EUTF a dostatečné informování veřejnosti, dohled a audit jejich činností a výkonnosti, je zapotřebí náležité péče; vyzývá Účetní dvůr, aby uvažoval o auditu dopadu provádění EUTF na rozvojovou politiku Unie, a to jak z hlediska rozpočtu, tak z hlediska výsledků; vyzývá v této souvislosti Komisi, aby vyvodila z auditu závěry a zajistila, aby byly projekty EUTF, které nebyly účinně prováděny, ukončeny nebo výrazně omezeny;

Svěřenský fond Evropské unie pro Afriku

55. připomíná, že Parlament pravidelně vyjadřuje stanovisko, že Komise by měla zajistit, aby každý svěřenský fond, který byl zřízen jako nový nástroj pro rozvoj, byl vždy v souladu s celkovou strategií a cíli rozvojové politiky Unie, tj. se snižováním a vymýcením chudoby, a že musí zejména zajistit, aby bezpečnostní zájmy evropských zemí nepřevažovaly nad potřebami obyvatel, kteří jsou příjemci pomoci; vybízí Komisi, aby přezkoumala finanční pomoc těm projektům EUTF, které se od těchto cílů odklánějí;

56. zdůrazňuje, že má-li svěřenský fond EU plnit politické cíle, musí řešit základní příčiny destabilizace, nuceného vysídlování a nelegální migrace podporou odolnosti, hospodářských příležitostí, rovných příležitostí, bezpečnosti obyvatelstva a lidského a sociálního rozvoje; s velkým znepokojením konstatuje, že místo pomoci při řešení těchto příčin destabilizace byly finanční prostředky EU v roce 2019 v rostoucí míře vynakládány na pomoc při uzavírání hranic, znesnadňování migrace a prosazování návratu migrantů zpět do Afriky;

Rizika a výzvy související s poskytováním pomoci z ERF

57. připomíná, že řádná správa věcí veřejných, právní stát a dodržování lidských práv jsou nezbytnými předpoklady pro účinnost pomoci; vyzývá Komisi, aby stanovila, že právní stát a dodržování lidských práv představují konečný předpoklad pro schválení finanční pomoci; vyzývá Komisi, aby důsledněji využívala doložku obsaženou ve finančních dohodách s partnerskými zeměmi, která Komisi umožňuje pozastavit nebo ukončit dohodu v případě porušení povinnosti týkající se dodržování lidských práv, demokratických zásad a právního státu (čl. 26 odst. 1 obecných podmínek);

58. je znepokojen tím, že Komise odmítla doporučení Parlamentu zahrnout do příští výroční zprávy o činnosti strukturované hodnocení dopadu činností ERF; vyzývá Komisi, aby svůj postoj přehodnotila a kladně reagovala na konkrétní žádost Parlamentu;

59. znovu vyjadřuje své znepokojení nad nesouladem mezi rozpočtovým procesem ERF, v němž EP není zapojen do stanovování a přidělování zdrojů ERF, a nezbytným procesem vyvozování odpovědnosti, kdy je Parlament orgánem příslušným k udělení absolutoria, s výjimkou investiční facility, kterou spravuje EIB, a je tudíž mimo rámec auditu.